

Sygn. akt: XV GC 1382/20

UZASADNIENIE

Pozwem z 16 grudnia 2019 r. Poczta Polska spółka akcyjna w W. wystąpił o zasądzenie od J. P. kwoty 1674,71 zł z kosztami procesu i odsetkami. Powód wskazał, że 7 października 2010 r. strony zawarły umowę nr (...), na podstawie której powód zobowiązał się świadczyć za wynagrodzeniem usługi pocztowe. Pozwany był obowiązany wносить opłaty miesięcznie z dołu, na podstawie faktur VAT w terminie 14 dni od daty ich wystawienia. Pozwany uregulował wystawione przez powoda faktury po terminie, w konsekwencji czego powód wystawił noty odsetkowe wyszczególnione w pozwie, których zapłaty dochodził w przedmiotowym postępowaniu.

(pozew k. 4-6)

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów. Przyznał, że strony łączyła umowa oznaczona w pozwie. Wskazał, że zapłata miała być dokonywana na podstawie faktur, których powód nie doręczał pozwanemu w terminie, co skutkowało w opóźnieniach w zapłacie. Pozwany podniósł także zarzut przedawnienia w odniesieniu do dwóch najdawniejszych not odsetkowych.

(sprzeciw k. 183-185)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

7 października 2010 r. J. P. podpisał z przedstawicielami Poczty Polskiej umowę, przedmiotem której było świadczenie za wynagrodzeniem usług pocztowych. Zgodnie z §3 pkt 6 umowy J. P. zobowiązał się regulować należności ujęte w fakturach VAT przelewem w terminie 14 dni od daty wystawienia faktury. W myśl §3 pkt 11 faktury wystawiane w ramach umowy miały być przesyłane na adres działalności gospodarczej prowadzonej przez J. P..

(bezsporne; treść umowy na k. 20)

Umowa z 7 października 2010 r. była aneksowana wielokrotnie, jednakże wskazane powyżej postanowienia umowne pozostawały niezmiennie.

(bezsporne; treść aneksu na k. 65)

W aneksie nr (...) z 7 stycznia 2019 r. uzgodniono, że faktury będą wystawiane w formie elektronicznej i doręczane na adres (...) (§3 pkt 9 i 14 umowy).

(bezsporne; treść aneksu na k. 74)

Przedstawiony powyżej stan faktyczny był bezsporny i wynikał z dokumentów dołączonych do pozwu.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo było bezzasadne i podlegało oddaleniu.

Zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. pozew powinien zawierać precyzyjne oznaczenie zgłoszonego roszczenia oraz fakty, które mają je uzasadniać. Te dwa elementy pozwu wyznaczają zakres sprawy cywilnej, w ramach której porusza się sąd rozstrzygając spór. Faktem jest określony wycinek rzeczywistości – przeszłej lub teraźniejszej. Pozew powinien powoływać fakty relewantne dla oceny zasadności zgłoszonej pretensji, czyli tzw. fakty prawotwórcze – fakty, z których zaistnieniem ustawa lub umowa łącząca strony wiąże określoną prawną doniosłość (powstanie, ustanie lub zmianę stosunku prawnego). Ustawa procesowa – nieprecyzyjnie – zamiennie posługuje się terminem faktów i twierdzeń (por. art. 127 § 1 k.p.c., art. 210 § 1 k.p.c.). Relacja pomiędzy tymi dwoma pojęciami jest taka, że twierdzenie (faktyczne) stanowi sposób powołania faktu (okoliczności faktycznej). Twierdzenie stanowi zdanie logiczne wskazujące na zaistnienie jakiegoś faktu, i to twierdzenia mogą być – w toku postępowania dowodowego –

falsyfikowane. Twierdzenia mogą być prawdziwe lub fałszywe; fakty po prostu są. Pozew powinien zatem zawierać twierdzenia powoda o faktach – twierdzenia, które są w ocenie powoda prawdziwe i uzasadniają jego przekonania o przysługiwaniu mu roszczenia. Ocena prawna faktów powołanych przez powoda, w tym w szczególności ustalenie relevantnych norm prawnych, ich wykładnia i subsumpcja pod stan faktyczny, są już rzeczą sądu. Niemniej także strona – zwłaszcza reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika – winna poczynić, przynajmniej wstępny, analizę prawną sprawy, którą pragnie oddać pod osąd. Bez jurydycznej analizy wszelako powód nie będzie wiedział, powołanie jakich faktów jest istotne dla oceny zgłoszonej pretensji.

Uważna lektura pozwu wskazuje, że powód nie raczył powołać twierdzeń, które uzasadniać by miały zgłoszoną przez siebie pretensję, co winno skutkować oddaleniem powództwa a limine. Powód dochodził bowiem roszczeń odsetkowych naliczonych tytułem rzekomego opóźnienia przez pozwanego w zapłacie należności z poszczególnych faktur. Powód powołał treść stosunku prawnego łączącego strony (bezsparnie łącząca strony umowa z 7 października 2010 r. wielokrotnie później aneksowana). Oprócz tego pozew powinien zatem zawierać precyzyjne oznaczenie jakich konkretnie wierzytelności (faktur) roszczenie odsetkowe dotyczy, kiedy wierzytelności te zostały przez pozwanego zaspokojone oraz wskazanie, kiedy przypadały terminy płatności poszczególnych należności oraz fakty, z których powód wywodzi własne przekonanie w tym przedmiocie. Zamiast tego powołał fakt wystawienia na rzecz pozwanego dziesięciu not odsetkowych, co jest o tyle bezprzedmiotowe, że sam fakt ich wystawienia jest irrelevantny dla stosunku zobowiązaniowego łączącego strony. Roszczenie odsetkowe powoda powstaje na skutek popadnięcia w zwłokę w zapłacie wierzytelności pieniężnej (art. 481 § 1 k.c.), nie w wyniku wystawienia przez wierzyciela noty odsetkowej. Jeśli pełnomocnik powoda uważa, że to sąd winien poszukiwać w złożonej przez niego dokumentacji faktów uzasadniających jego pretensję (w tym wypadku – terminów zapłaty poszczególnych faktur i rzeczywistych dat ich opłacenia) to myli się w stopniu rażącym. Przytoczony powyżej art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. jasno wskazuje, że to twierdzenia powoda mają uzasadniać zgłoszone roszczenie – jeśli roszczenie to ma zostać uwzględnione. Zastępowanie przez sąd powoda w ustalaniu okoliczności, które mają roszczenie uzasadniać nie jest usprawiedliwione w przepisach procedury i stanowi w istocie obrazę art. 321 § 1 k.p.c. Przyjęcie za podstawę wyrokowania twierdzenia, które nie zostało przez powoda powołano jako twierdzenie konstrukcyjne dla zgłoszonego roszczenia jest bowiem orzekaniem na innej podstawie faktycznej niż zgłoszona przez powoda (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2021 r. II PSK 4/21). Prawidłowego określenia podstawy faktycznej zgłoszonego roszczenia powód nie może zastąpić wnioskami dowodowymi, w szczególności zaś taktyką – jaka miała miejsce w przedmiotowej sprawie – zasypywania sądu dokumentami (w tym miejscu wypada zaznaczyć, że powód nie raczył objąć inicjatywą dowodową faktur, mimo że do pozwu je dołączył). Dowody mają charakter wtórny wobec twierdzeń w takim rozumieniu, że służą ich weryfikacji. Najpierw strona musi podnieść dane twierdzenie, by następnie w ogóle organ procesowy mógł rozważać przedstawiony w kontekście tego twierdzenia materiał dowodowy (o ile twierdzenie to jest dla sprawy istotne i sporne). Natomiast sam dowód złożony do sprawy, w tym także dokument, nie może stanowić podstawy ustalenia faktycznego, jeśli twierdzenie w przedmiocie tego ustalenia nie zostanie przez stronę zwerbalizowane. Dotyczy to przede wszystkim twierdzeń konstrukcyjnych dla zgłoszonego roszczenia. Mówiąc prościej – sąd nie może na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ustalić stanu faktycznego i na tej podstawie pretensję uwzględnić. **jeżeli powód uprzednio nie podniesie, że taki stan faktyczny zaistniał i ma być podstawą jego roszczenia.** Skoro zaś powód nawet nie pokusił się określić, jakie jego wierzytelności przeterminowały się, kiedy przypadały terminy płatności i kiedy ostatecznie te należności zostały opłacone to brak jest podstawy faktycznej, która uzasadniałaby zgłoszone roszczenia odsetkowe. Wszelako, co wspomniano wcześniej, fakt wystawienia noty obciążeniowej nie jest prawotwórczy względem roszczenia odsetkowego. Już z tej przyczyny powództwo należało oddalić.

Analizując sprawę dalej, przyjrzeć się wypada treści umowy, która łączyła strony. Otóż zgodnie z §3 pkt 6 i 11 umowy (które w toku kolejnych aneksów ostatecznie migrowały do §3 pkt 9 i 14) pozwany był obowiązany do zapłaty faktury w terminie 14 dni od daty jej wystawienia, przy czym faktury miały być doręczane na adres działalności gospodarczej pozwanego (w ostatnim aneksie wprowadzono elektroniczny obrót faktur). Termin 14 dni liczony od daty wystawienia faktury wyznaczał zatem podstawowy termin na zapłatę należności z faktury, niemniej oczywistym się jawi, że termin ten nie mógł upłynąć przed datą doręczenia faktury. Skoro należności miały być przez pozwanego płacone w oparciu o dane ujęte w fakturze, to pozwany nie miał możliwości ich opłacić zanim fakturę faktycznie otrzymał. W myśl art.

387 § 1 k.c. umowa o świadczenie niemożliwe jest nieważna, zaś pozwany nie ma możliwości zapłacić za fakturę, której treści nie zna. Absurdalnym jest takie wykładanie umowy, które dopuszcza popadnięcie w zwłokę przez dłużnika przed dowiedzeniem się przez niego o powstaniu i wysokości długu, w sytuacji, w której umowa to na wierzyciela nakłada obowiązek informacyjny w tym przedmiocie (doręczenie faktury). Jedyne rozsądne sposoby interpretacji umowy łączącej strony nakazuje przyjąć, że termin na zapłatę danej faktury nie może przypaść przed dniem jej doręczenia. Oznacza to, że stan wymagalności danej faktury wiąże się z (1) upływem terminu 14 dni od jej wystawienia oraz (2) doręczeniem jej pozwanemu i nastaje po ziszczeniu się późniejszej z przesłanek.

Reasumując powyższe, dla poparcia zgłoszonego roszczenia odsetkowego powód powinien powołać następujące okoliczności:

- 1) wysokość danej faktury;
- 2) fakty wskazujące na upływ terminu wymagalności, czyli:
  - a. datę wystawienia faktury (od której liczyć należy termin 14 dni);
  - b. datę doręczenia faktury;
- 3) faktyczny termin zapłaty.

Tylko tak powołany komplet przytoczeń mógłby pozwolić wyliczyć wartość zgłoszonego roszczenia odsetkowego co do każdej z faktur. W razie sporu co do którejkolwiek z tak powołanych okoliczności, winna ona zostać poparta środkiem dowodowym. O ile okoliczności z punktów 1), 2) a. i 3) można by ustalić w oparciu o treść dołączonych do pozwu not odsetkowych (przy czym sąd nie widzi ku temu podstaw, co omówiono w pierwszej części uzasadnienia) to datę doręczenia poszczególnych faktur powód ani nie powołał, ani tym bardziej nie wykazał. Bez dowodu, kiedy pozwany otrzymał poszczególne faktury nie wiadomo, czy popadł w zwłokę w ich opłaceniu (a jeśli tak to ile dni ta zwłoka wynosiła), co uniemożliwia ustalenie wysokości ewentualnego roszczenia odsetkowego powoda. Także z tej przyczyny powództwo należało oddalić.

Podkreślić w tym miejscu wypada, że przedmiotowy proces toczył się między przedsiębiorcami, w konsekwencji zgodnie z art. 4581 § 1 k.p.c. i art. 4582 § 1 pkt 1 k.p.c. zastosowanie znalazły w nim przepisy dotyczące postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych, w tym w szczególności art. 4585 § 1 i 4 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem, powód obowiązany jest powołać wszystkie twierdzenia i dowody już w pozwie. Później zgłoszone twierdzenia i dowody podlegają pominięciu, chyba że powód uprawdopodobni, że ich powołanie w pozwie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikała później. Nie są zatem sprekludowane m.in. twierdzenia i dowody, których konieczność powołania pojawiła się w toku sprawy. Rzeczoną koniecznością należy jednakże traktować w sposób obiektywny, jako rzeczywistą potrzebę powstałą w związku ze zmianą stanu sprawy (najczęściej: podniesieniem twierdzenia przez przeciwnika procesowego). Nie jest natomiast do obrony poglądy wiążący powstanie konieczności powołania dowodu z samym li tylko wyrażeniem zaprzeczenia przez przeciwnika procesowego. O ile na gruncie przepisów ogólnych faktycznie obowiązek dowodzenia aktualizuje się dopiero w chwili wdania się w spór co do zgłoszonego twierdzenia (art. 229 i 230 k.p.c.), to art. 4585 § 1 k.p.c. stanowi jednoznaczne odstępstwo od tej zasady, nakazując powodowi podjęcie pełnej i wyczerpującej inicjatywy dowodowej już na etapie formułowania pozwu. Oznacza to, że wszystkie fakty konstrukcyjne dla zgłoszonej pretensji, fakty materialnie prawotwórcze, stanowiące podstawę faktyczną roszczenia, muszą być poparte dowodami zgłoszonymi już w pozwie. Przyjęcie poglądu przeciwnego (że obowiązek dowodzenia aktualizuje się dopiero po wdaniu się w spór przez pozwanego) wypacza istotę postępowania gospodarczego, a w szczególności art. 4585 § 1 k.p.c. Gdyby powód mógł czekać z powołaniem dowodów do stanowiska pozwanego i tłumaczyć zgłoszenie dowodów na etapie repliki tym, że dopiero wtedy aktualizuje się obowiązek dowodzenia, gdyż to zaprzeczenie pozwanego skutkowało powstaniem potrzeby powołania nowych dowodów, to hipoteza art. 4585 § 1 k.p.c. byłaby pusta – nie obejmowałaby żadnych dowodów. Na etapie formułowania pozwu

powód bowiem nigdy nie wie, które jego twierdzenia spotkają się z procesową kontrą przeciwnika. Mógłby zatem zwlekać z powołaniem każdego dowodu do zapoznania się ze stanowiskiem procesowym przeciwnika.

Reasumując powyższe rozważania, wskazać trzeba, że w postępowaniu gospodarczym twierdzenia stanowiące podstawę faktyczną roszczenia muszą być powołane i wykazane przez powoda już w pozwie. W przedmiotowej sprawie – jak wskazywano dwa akapity powyżej – twierdzenia te obejmują w szczególności datę doręczenia pozwanemu poszczególnych faktur. Twierdzenia te powinny być zostać podniesione i wykazane na etapie sporządzenia pozwu; późniejsza inicjatywa powoda w tym przedmiocie objęta jest prekluzją, podlega pominięciu i nie może wpłynąć na wynik sprawy.

Na gruncie przepisów ogólnych aktualne przepisy procesowe nie przewidują możliwości wnoszenia pism przygotowawczych w każdym etapie sprawy, wedle uznania strony. Zgodnie z art. 2053 § 1 i 5 k.p.c. wniesienie pisma przygotowawczego poprzedzać musi zarządzenia, a wniesienie takiego pisma bez zarządzenia skutkuje jego zwróceniem. Na gruncie przepisów o postępowaniu gospodarczym reguła ta doznaje modyfikacji. Zgodnie z powołanym wcześniej art. 4585 § 4 k.p.c. nowe twierdzenia i dowody strona ma obowiązek powołać w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym ich powołanie stało się możliwe lub wynikała potrzeba ich powołania. Oznacza to, że – o ile w tym terminie nie przypada posiedzenie przygotowawcze lub rozprawa – strona zmuszona jest wnieść pismo przygotowawcze i to niezależnie od tego, czy została do tego przez przewodniczącego zobowiązana. Konstatacja ta jest konsekwencją zastosowania prostej reguły wykładni z celu na środki – skoro strona obowiązana jest dochować terminu (do powołania twierdzenia lub dowodu) musi mieć dostępny ku temu środek (pismo przygotowawcze). Niemniej nie ma żadnych racjonalnych względów, które nakazywałyby przyjąć dopuszczalność umieszczenia w piśmie przygotowawczym zgłoszonym na podstawie art. 4585 § 4 k.p.c. jakiegokolwiek innej treści niż nowe twierdzenie lub dowody wraz z uprawdopodobnieniem podstaw zachowania terminu do ich wniesienia. Art. 4585 § 4 k.p.c. absolutnie nie może zatem stanowić podstawy do samodzielnego wnoszenia przez stronę pisma zawierającego takie elementy jak: argumentacja prawnicza, stanowisko względem twierdzeń zgłoszonych przez przeciwnika (czyli zaprzeczeń) lub powołanych przez niego dowodów, czy innych treści jak np. oświadczenie o podtrzymywaniu powództwa.

W przedmiotowej sprawie powód wniósł pismo datowane na 23 listopada 2020 r. Pismo to nie zostało poprzedzone zarządzeniem o zobowiązaniu powoda do złożenia pisma przygotowawczego (nie zawiera nawet wniosku o wydanie takiego zarządzenia). Pismo obejmuje przy tym wyłącznie powołanie przepisów prawa i ich wykładni, art. 4585 § 4 k.p.c. nie uprawnia zatem do jego wniesienia. Pismo rzucone zostało w konsekwencji zwrócone zarządzeniem z 2 grudnia 2020 r.

Powód zdecydował się wnieść jeszcze jedno pismo przygotowawcze, datowane na 29 marca 2021 r. Wniesienie tego pisma także nie zostało poprzedzone wydaniem zarządzenia (i tym razem powód wniosku w tym przedmiocie nie zgłosił). Tym razem jednakże pismo obejmowało nowe wnioski dowodowe. Ponownie jednakże wskazać należy, że wszystkie twierdzenia konstrukcyjne dla zgłoszonego roszczenia powód obowiązany był powołać i wykazać na etapie sporządzania pozwu; późniejsze stanowisko w tym przedmiocie jest spóźnione i objęte prekluzją. Marginalnie wypada jedynie zauważyć, że gdyby z jakichś względów jednak przyjąć, że dopiero zakwestionowania terminowego doręczenia pozwanemu faktur miało stanowić podstawę nastania potrzeby powołania nowych twierdzeń i dowodów w rozumieniu art. 4585 § 4 k.p.c. (co w oczach Sądu nie znajduje żadnego uzasadnienia) to dostrzec trzeba, że powód miał okazję poznać stanowisko pozwanego w tym przedmiocie już przy lekturze sprzeciwu. Sprzeciw zaś doręczono pełnomocnikowi powoda w dniu 6 listopada 2020 r. (k. 197). Oznacza to, że nawet przyjęcie, że wdanie się w spór przez pozwanego co do twierdzeń powoda otwiera termin powodowi na nowe dowody, to i tak wnioski dowodowe zgłoszone wraz z pismem z 29 marca 2021 r. są zdecydowanie spóźnione. Powód zresztą nie podjął się przedstawić stanowisko uzasadniające powołanie dowodów na tym etapie sprawy. Ewentualnymi dokumentami potwierdzającymi datę doręczenia poszczególnych faktur pozwanemu powód, co oczywiste, powinien był dysponować już w chwili wytoczenia powództwa.

Wskazać także trzeba, że wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka B. J. został sformułowany rażąco nieudolnie. Jak wskazywano wcześniej, dowody prowadzi się w celu weryfikacji prawdziwości zgłoszonych twierdzeń,

toteż teza dowodowa dla powołanego wniosku winna oznaczać fakty, których wystąpienie ma być dowodem potwierdzone (art. 2351 k.p.c.). Fakt, że strony współpracowały był bezsporny, natomiast ani „zasady rozliczeń między stronami” ani „zasady wystawiania faktur, not odsetkowych” nie stanowią twierdzenia, które można by wykazać dowodem. Powód nie podjął się także argumentacji w przedmiocie dopuszczalności dowodu z zeznań świadka w kontekście art. 45810 k.p.c. wyrażającego zasadę subsydiarności tego rodzaju dowodów w postępowaniu gospodarczym.

Mając to wszystko na uwadze, wnioski dowodowe zgłoszone w piśmie z 29 marca 2021 r. podlegały pominięciu na podstawie art. 4585 § 4 k.p.c. jako sprekludowane, samo pismo zaś – stanowiące pismo przygotowawcze wniesione bez zarządzenia jego wniesienia – podlegało zwróceniu na podstawie art. 2053 § 5 k.p.c.

Na koniec wypada zauważyć, że kwestionowanie rozstrzygnięć sądu czy przewodniczącego w przedmiocie zwrotu pism czy pominięcia dowodów winno przybrać formę zastrzeżenia zgłoszonego do protokołu rozprawy (art. 162 § 1 k.p.c.). Niezgłoszenie zastrzeżenia wyłącza możliwość powoływania się na uchybienie w dalszym toku sprawy (art. 162 § 2 k.p.c.). Nieobecność pełnomocnika na rozprawie, o której był on prawidłowo powiadomiony, nie może usprawiedliwić braku zgłoszenia zastrzeżenia, skoro obecność na rozprawie zależy jedynie od jego (strony) woli (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 maja 2015 r. I ACa 1706/14).

Mając na uwadze wszystkie powyższe wywody, powództwo podlegało oddaleniu w całości.

asesor sądowy Radomir Wójcik

W., 31 maja 2021 r.

ZARZĄDZENIE

1. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. powoda;
2. urlop referenta w dniach 1-16 maja 2021 r.

asesor sądowy Radomir Wójcik